

La mateixa solució

Ja ens hem referit algun cop als problemes que planteja la substitució per mitjà d'elements pronominals d'aquells termes de l'oració que no són complements verbals i en què, per tant, no es pot recórrer als pronoms personals anomenats febles. Contràriament al que s'esdevenia en la llengua antiga, en què hom no s'estava de repetir tantes vegades com calgués un mateix nom o un mateix grup nominal en una mateixa frase, sense que importés la proximitat dins el text de les diverses designacions idèntiques, en la llengua actual les nostres idees sobre l'estil més aviat ens indueixen a rebutjar aquestes repeticions massa acostades d'un mateix terme. En algunes ocasions es pot recórrer a sinònims o termes equivalents: el rei, el monarca, el sobirà...; Barcelona, la ciutat comtal, la nostra ciutat, el cap i casal... En d'altres, als mots anomenats pronoms, ja que aquesta és llur funció pròpia i específica: designar les coses sense anomenar-les.

Un terme que és sabut que té, en català, unes possibilitats pronominals inferiors a les del terme corresponent del castellà és mateix. El castellà resol un bon nombre de casos de substitució de noms o representació pronominal per mitjà dels termes «el mismo», «la misma», etc., solucions que són sovint calcades pels nostres publicistes, malgrat les repetides condemnes de què s'han vist objecte. En un bon nombre de casos, tal com ja hem indicat en alguna ocasió, podem recórrer als possessius i als demostratius. Però cal no deixar de banda la possibilitat de l'ús del terme mateix, com a adjectiu, acompanyant un substantiu, sinònim o equivalent del que s'ha fet servir abans o, sovint, millor encara, de sentit més ampli o genèric. Els exemples següents poden il·lustrar aquesta possibilitat, que no és pas cap recurs artificios o rebuscat sinó propi i natural d'un estil mínimament elaborat: Va entrar per la xemeneia i en acabat va sortir pel mateix lloc (en lloc de «va sortir per la mateixa»). Havia militat en les files d'aquella causa i encara volia lluitar un altre cop a favor de la mateixa idea. Celebraven l'assemblea i van llegir els resultats durant el mateix acte.

ALBERT JANE